

Taristuministri määruse „Reoveepuhastuse energiatõhususe edendamiseks toetuse andmise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrusega kehtestatakse riigi eelarvestrateegia meetme „Reoveepuhastuse energiatõhususe edendamine“ rakendamiseks aastatel 2021–2030 lubatud heitkoguste ühikute enampakkumisel saadavast tulust toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja kord.

Määrus kehtestatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõike 3 ja § 182¹ lõike 5 alusel. Riigieelarve strateegias määratud meetme elluviimiseks võib tulu kasutamise eest vastutav minister kehtestada määrusega enampakkumisest saadud tulu kasutamise tingimused ja korda. Määruse eesmärk on määrata kindlaks toetuse andmiseks objektide valiku kriteeriumid ning toetust kasutades tehtavate investeeringute tegemise tingimused ja kord, saavutamaks maksimaalses võimalikus ulatuses soovitud eesmärgid. Määrusega kehtestatakse nõuded taotlejale ja taotluse kohta ning taotluste menetlemise kord, sh taotluste hindamiskriteeriumid ning nõuded reoveepuhasti energiaauditi kohta.

Määruse ja seletuskirja koostasid Kliimaministeeriumi veeosakonna veeinvesteeringute valdkonnajuht Olav Ojala (626 2919, olav.ojala@kliimaministeerium.ee) ja kliimaosakonna peaspetsialist Brit-Beatrice Peri (605 1259, britt-beatrice.peri@kliimaministeerium.ee). Riigiabi reeglite kohase vastavusanalüüsi ja ekspertiisi tegi SA Keskkonnainvesteeringute Keskus. Määruse õigusekspertiisi tegi Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Rene Lauk (626 2948, rene.lauk@kliimaministeerium.ee). Keeletoimetuse tegi Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse keeleteimetaja Aili Sandre (5322 9013, aili.sandre@just.ee).

2. Määruse eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu tekst on jaotatud seitsmeks peatükiks:

1. Üldsätted;
2. Toetuse andmise alused;
3. Taotlusele esitatavad nõuded;
4. Taotluse menetlemine;
5. Toetuse saaja õigused ja kohustused;
6. Toetuse maksmine ja kasutamine;
7. Vaidemenetlus.

Määrus koosneb 20 paragrahvist.

Määruse 1. peatükk sisaldab üldsätteid. Sätestatakse määruse kohaldumisala ja toetuse andmise eesmärk ning meetme rakendaja.

Paragrahvi 1 lõiked 1–3 kirjeldavad, millist poliitikaeesmärki ja tulemusi aitab toetuse andmise tingimuste määrus (edaspidi *TAT*) saavutada. Toetuse andmise eesmärk on vähendada vee-ettevõtetes reoveepuhastusele kulutatava elektrienergia hulka ning aidata sel viisil kaasa elanikkonnale taskukohaste hindadega ühiskanalisatsiooni teenuste pakkumisele. Taskukohaste hindadega ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuste pakkumine elanikkonnale olukorras, kus elektrienergia hind on olulisel määral tõusnud, on ühiskonda mõjutav poliitiline väljakutse. Kohalike omavalitsuste poolt elanikkonda teenindama määratud vee-ettevõtjad rahastavad ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuseid veeteenuste käibest (veehinna ja elanikkonna tarbitava vee koguse järgi). Olmevee ammutamine, puhastamine, tarbijatele jaotamine ning reovee kokku kogumine ja käitlemine on energiamahukad tehnoloogilised protsessid, kus elektrienergia kulu moodustab sageli ligi poole kogu vee-ettevõtte kuludest¹. Seetõttu on

---

¹ Vee-ettevõtjate hinnangud. Info kogutud Eesti Vee-ettevõtete Liidu kaudu.

elektrienergia kallinemisel oluline mõju vee-ettevõtja kulubaasile, mistõttu tekib vee-ettevõtjal vajadus tõsta veeteenuste hinda. Kallinevad veeteenused raskendavad elanikkonna toimetulekut. Seetõttu on vaja toetada investeeringuid, mille tulemusel veevarustuses ja reoveekäitluses tekib oluline elektrienergia kokkuhoid.

Senised uuringud on näidanud, et reoveepuhastuses kulub suurem osa elektrienergiast (keskmiselt 60% kogu reoveepuhasti elektrienergia tarbest) aeratsiooni protsessi käitamisele. Olulist elektrienergia kokkuhoidu 15–25% on saadud reoveepuhastuse protsesside optimeerimisega, sh puhastusprotsesside automatiseerimisega ning aktiivmuda aeratsiooni intensiivsuse kohandamisega reaalsele hapnikuvajadusele vastavaks². Reoveepuhastuses kasutatava elektrienergia kokkuhoiule on suunatud ka asulareovee puhastamise direktiivi ümbersõnastus³, mille Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad eeldatavasti vastu sügisel 2024.

Paragrahvi 1 lõigetega 5 ja 6 seostatakse TAT alusel antav toetus Riigikogu 12. mai 2021. a otsusega heaks kiidetud Eesti pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtete hoidmisega ning sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ja selle alamsihi „Eesti majandus on tugev ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline ning leiab uusi äri võimalusi“ eesmärkide saavutamiseks.

Lõikes 7 sätestatakse, et toetust antakse vähese tähtsusega abina (VTA). Toetuse saajaks on vee-ettevõtjad, mis tegevuse järgi liigituvad üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavateks ettevõteteks. Seega on vee-ettevõtjail võimalik TAT alusel toetust taotleda vaba VTA jäägi ulatuses, kuid mitte rohkem kui 750 000 eurot, mida arvestatakse kumulatiivselt kolme aasta peale.

Paragrahvis 2 sätestatakse meetme rakendajad. Meetme rakendamise üldise koordineerimise eest vastutab Kliimaministeerium. Toetuse taotlusi menetleb, hindab, toetatavatele projektidele teeb väljamakseid ja projektide üle teeb järelevalvet SA Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Määruse 2. peatükis sätestatakse toetuse andmise alused, sh määratakse toetuse saaja ja toetatavad tegevused, projekti elluviimise periood, kulude abikõlblikkus ning toetuse määr.

Paragrahvi 3 lõikes 1 sätestatakse, et toetuse saajaks saab olla kohaliku omavalitsuse volikogu otsusega vee-ettevõtjaks määratud ettevõtte ning toetusega hõlmatav reoveepuhasti peab olema taotleja omandis või valduses. Sellega välistatakse juhtumid, kus ühe reoveepuhasti energiatõhususe edendamiseks taotleb toetust mitu taotlejat, ning tagatakse, et taotlejal on ka omandist või valdusest tulenevad õigused reoveepuhastis projektikohaste parenduste elluviimiseks.

Lõikes 2 sätestatakse üldised nõuded taotlejale varasema maksekäitumise, majandustegevuse ja toetuste kasutamise jm taoliste asjaolude kohta. Lõikes 3 sätestatakse, et üks taotleja võib taotleda toetust mitme enda opereeritava reoveepuhasti energiatõhususe parandamiseks. Sätte eesmärk on tagada võrdne kohtlemine vee-ettevõtjatele, kes opereerivad mitut reoveepuhastit. Riik on varem suunanud toetusi vee-ettevõtjatele, kes teenindavad vähemalt kuut puhastit reoveekogumisalal⁴ ning ka uute reoveekogumisalade teenindamisele võtmiseks vajalikeks investeeringuteks⁵. Seega pole otstarbekas eelnõukohase määrusega vee-ettevõtjate taotluste arvu piirata.

² Barndök, H., Tamm, I., Meeliste, S., Subdin, P. (2019) Vee-ettevõtete ressursitõhususe uuring. Uuringu aruanne. <https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2021-09/Vee-ettev%C3%B5ttete%20ressurssit%C3%B5hususe%20uurung.pdf>

³ Asulareovee puhastamise direktiivi 91/271/EMÜ ümbersõnastuse ettepanek 2022/0345(COD): <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7108-2024-INIT/en/pdf>

⁴ Keskkonnaministri 31. 01.2020 määrus nr 10 „Keskkonnaprogrammist toetuse andmise kord ja tingimused“ RT I, 04.02.2020, 2 - § 32 lg 1 p 3 jõustus 01.01.2022.

⁵ Riigihalduse ministri 8.03.2023 määrus nr 14 „Kättesaadavate kvaliteetsete avalike teenuste toetuse andmise tingimused ja kord“ RT I, 10.03.2023, 1 - § 4 lg 1 ja 3.

Paragrahvis 4 sätestatakse, millistele tegevustele toetust antakse. Lõikes 1 loetletakse toetatavad tegevused, milleks on reoveepuhastuse energiaauditite koostamine või ajakohastamine ning reovee puhastusprotsesside tõhustamine. Energiaauditite ajakohastamise toetamise võimaldamine on vajalik, sest on puhasteid, millel on juba tehtud energiaaudit või ressursiaudit⁶, kuid see võib vajada ajakohastamist, et võtta arvesse vahepeal tehtud, sh auditi soovitud põhinevad energiatõhususe parendused ja saavutada vastavus TAT nõuetele.

Paragrahvi 4 lõikega 2 välistatakse toetuse andmine tegevusteks reoveepuhastites, mis on ette nähtud üksnes tööstus- või tootmisettevõtte vajadusteks. Lõige on vajalik meetme eesmärgi täitmise tagamiseks. Veeteenuste hinda mõjutab energiatarve asulareoveepuhastites, kuid mitte reoveepuhastites, mis ei puhasta asulareovett. Lõikega 3 välistatakse toetuse andmine projektidele, mis muul moel meetme eesmärgiga ei haaku või keskkonnakoormust suurendavad. TATga eesmärgiks seatud energiatõhusust ei tohi saavutada suurema veereostuse või suurema kasvuhoonegaaside netoheite hinnaga.

Paragrahvis 5 sätestatakse projekti elluviimise periood. Lõike 2 järgi tuleb projektiga alustada hiljemalt kuue kuu möödumisel taotluse rahuldamise otsusest. Säte on vajalik projekti elluviimisega liigse viivitamise vältimiseks. Pikkade viivitustega kaasneb sageli oluline kulude kasv üldise hinnatõusu tõttu. See võib põhjustada projekti katkestamist või tühistamist, kuid kui projekti algus on nihutatud meetme abikõlblikkuse perioodi lõppu, ei pruugi olla võimalik enam vabanenud vahendeid meetme eesmärgi täitmiseks kasutada.

Paragrahvi 5 lõikes 3 sätestatakse projekti abikõlblikkuse perioodi lõpuks hiljemalt 31.12.2032. Säte tuleneb asjaolust, et kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise perioodi 2021–2030 enampakkumisel saadud tulu kasutamise lõpptähtaeg on 30.11.2033⁷. Projekti abikõlblikkuse perioodi lõpu seadmisel on eelnõukohase määrusega jäetud 11 kuu pikkune ajapuhver võimalike kasutamata vahendite ümbersuunamiseks. Lõikega 4 määratakse kindlaks projekti lõpp lõpparuande kinnitamise ja viimase väljamakse kaudu. Lõpparuande kinnitab ja väljamakse teeb rakendusüksus. Säte on vajalik, et taotlejal ja rakendusüksusel oleks selgus, et projekt ei lõpe projektis kavandatud uurimuslike, tehniliste või ehituslike tegevuste lõppemisega, vaid lõppmaksega.

Paragrahvis 6 sätestatakse projekti abikõlblikud kulud. Lõike 1 järgi antakse toetust üksnes nendeks kuludeks, mis on põhjendatud, mõistlikud ja vajalikud meetme eesmärgi täitmiseks ning mis on tehtud projekti elluviimise perioodil. Säte on vajalik, et tagada antava toetuse eesmärgipärasus ning meetme vahendite kasutamiseks antud ajaraamistikus püsimine.

Lõikes 2 loetletakse abikõlblikud tegevused. Projekti juhtimine, omanikujärelevalve ja ehitustööde kulud on abikõlblikud. Nende kulude abikõlblikkuse vajadus on tehnoloogiavaldkonnas tavapärane ja võimaldab projekti elluviimist, sh juhtimist, läbipaistvalt rahastada ja teha järelevalvet projekti elluviimise üle. Projekteerimise kulud on abikõlblikud, kui projekteerimisele järgneb töö koostatud projekti alusel. See on vajalik toetuse eesmärgipärasuse tagamiseks. Energiaauditi koostamine või ajakohastamine on abikõlblik, kui auditis käsitletakse reoveepuhastuse energiakasutust, tuginedes reaalse energiatarbe mõõtmisele erinevates puhastusprotsessi etappides. Säte seab tingimuse, mis peab koostatavas auditis või selle ajakohastamise töös sisalduma, et selle koostamise kulu oleks abikõlblik. Säte

⁶ Barndök, H., Tamm, I., Meeliste, S., Subdin, P. (2019) Vee-ettevõtete ressursitõhususe uuring. Uuringu aruanne. <https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2021-09/Vee-ettev%C3%B5ttete%20ressurssit%C3%B5hususe%20uuring.pdf>.

⁷ Vabariigi Valitsuse 4.11.2016 määrus nr 121 „Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise enampakkumisel saadud tulu kasutamise ja aruandluse üldtingimused“ RT I, 09.11.2021, 3 - § 3 lg 2 jõustus 12.11.2021.

ei piira muid auditis sisalduda võivaid aspekte. Audit võib käsitleda reoveepuhastis nii energia- kui ressursikasutust laiemalt, sh settest biogaasi tootmist, elektrienergia tootmist, puhastusprotsesside jääksoojuse kasutuselevõttu jm energia- ja ressursisäästu võimalusi. Säte on vajalik, et tagada energiaauditi faktipõhisus ja vähendada määramatust auditi soovitude elluviimisel, sh prognoosida auditi alusel kavandatava investeeringuga saavutatavate tulemusnäitajate väärtusi.

Lõike 2 punktis 4 sätestatakse, et seadmete soetamine ja paigaldamine reoveepuhasti tehnoloogia parendamiseks on abikõlblik, kui see põhineb auditil või muul uuringul. Säte on vajalik, et tehtav investeering toetaks meetme eesmärgi saavutamist ning sellega saavutatav tulemusnäitaja oleks prognoositav.

Lõikes 3 loetletakse mitteabikõlblikud kulud. Abikõlblikud ei ole teatud taotluse ettevalmistamisega seotud kulud ja konkreetse reoveepuhastiga mitteseotud või kergelt teisaldatavate seadmete soetamise kulu. Eelnõukohase määrusega ei võimaldata toetuse andmist biogaasi tootmiseks, elektrienergia tootmiseks ega jääksoojuse kasutuselevõtuks. Eelnõukohane määrus on suunatud reoveepuhastis puhastusprotsesside optimeerimisele elektrienergia kokkuhoiu saavutamiseks. Kui sellele tegevusele taotlejate huvi raages ja toetusmeetmes on jätkuvalt vabu vahendeid, muudetakse toetuse andmise tingimusi ja tehakse vajalikud tegevused abikõlblikuks. Säte võimaldab esialgu suunata toetust tegevusele, mis reoveepuhastuse energiatõhususe parandamisel on kõige kriitilisem – puhastusprotsessis kasutatava elektrienergia kokkuhoiule. Lisaks võimaldab kapitalimahukate investeeringute välistamine rahastusmeetme algusfaasis piirduda toetuse andmisega VTAna, mis võrreldes muude riigiabi rakendusskeemidega on nii taotlejale kui ka rakendusasutusele väiksema administratiivse kuluga.

Paragrahvis 7 sätestatakse toetuse suurus ja toetusmäär. Toetuse maksimaalse suuruse määrab vee-ettevõtja vaba VTA jääk, sest toetust antakse VTAna. Seega ei saa ühele vee-ettevõtjale antav toetus ületada 750 000 eurot. Lõikes 2 sätestatakse toetuse maksimaalseks osakaaluks 50% projekti abikõlblikest kuludest. Seega võimaldab eelnõukohane määrus toetust anda ka väiksema toetusmääraga, nt olukorras, kus voolu eelarve ei võimalda rakendada maksimaalset toetusmäära.

Määruse 3. peatükis sätestatakse nõuded taotlusele.

Paragrahvis 8 sätestatakse nõuded, millele taotlus peab vastama (lg 1) ja loetletakse andmed ja dokumendid, mida taotlus peab sisaldama (lg 2). Säte on aluseks e-toetuste süsteemis taotluste sisestusvormi loomiseks ning esitatud taotluste nõuetele vastavuse kontrollimiseks.

Paragrahvis 9 sätestatakse nõuded reoveepuhastuse energiaauditile. Lõigetega 1 ja 2 sätestatakse energiaauditi koostaja pädevusnõuded. Sätted on vajalikud nii reoveepuhastuse kui ka energiatõhususe valdkonna erialaspetsiifiliste kompetentsiga isikute kaasatuse tagamiseks. Lõikes 3 loetletakse energiaauditi kohustuslikud osad. Sättega tagatakse, et investeeringu aluseks olev energiaaudit käsitleb reoveepuhasti energiatõhususe kõiki olulisi aspekte. Kui reoveepuhasti kohta on juba tehtud energiaaudit, mis mõnda lõikes loetletud osa ei sisalda, või on osa aegunud, on eelnõukohase määruse alusel avatavast toetusmeetmest võimalik taotleda toetust ka varasema energiaauditi ajakohastamiseks. Punktis 6 nõutud energiasäästu ja kasvuhoonegaaside heite vähendamist tõendava arvutuskäigu esitamiseks avaldab rakendusüksus asjakohase arvutusvormi kodulehel hiljemalt taotlusvooru väljakuulutamisel.

Määruse 4. peatükis sätestatakse taotluse menetlemine.

Paragrahvis 10 sätestatakse nõuded taotluse esitamisele ja menetlemisele. Nõuete sisustamisel on lähtutud tavapärasest keskkonnatoetuste andmise praktikast, seejuures on sätestatud nõuded taotlusvooru väljakuulutamise, peatamise ja lõpetamise kohta (lg 1), taotluste esitamise (lg 2) ja taotlusvooru eelarve muutmise (lg 3) kohta. Rakendusüksus teeb taotluste rahuldamise või

rahuldamata jätmise otsuseid nõuetekohaste taotluste esitamise järjekorras (lg 3). Kui taotluses esineb puudusi, annab rakendusüksus taotlejale kuni 20 tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks (lg 5). Seega ei sõltu taotluse rahuldamine teistest taotlustest ega voo ru tähtajast ning on seetõttu taotlejatele kasulikum menetlusviis võrreldes tähtajalise taotlusvoo ru ga, kus rahastusotsused selguksid pärast kõikide tähtajaks esitatud taotluste hindamist. Eelnõukohase määrusega sätestatud TAT võimaldab taotlejatel kiiremini asuda projekti ellu viima.

Lõikega 9 antakse rakendusüksusele õigus jätta taotlus rahuldamata, kui taotleja puuduseid ei kõrvalda. Koosmõjus lõigetega 3 ja 5 pikeneb taolise projekti kohta rahastusotsuse tegemise aeg, kuid see ei mõjuta teiste taotluste kohta rahastusotsuse tegemist, sest taotlusi rahuldatakse nõuetele vastavate taotluste esitamise järjekorras (lg 3).

Paragrahvis 11 sätestatakse hindamiskomisjoni moodustamine. Hindamiskomisjoni moodustab ning komisjoni tööd koordineerib rakendusüksus. Nõuded hindamiskomisjoni moodustamise kohta on vajalikud selleks, et taotlusi hindaksid valdkonnas erialase pädevusega eksperdid ning samas oleks tagatud ja fikseeritud taotlejate erapooletus ja konfidentsiaalsus.

Paragrahvis 12 sätestatakse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine. Taotluse rahuldamise eelduseks on taotluse ja taotleja vastavus kõikidele TAT nõuetele (lg 1). Paragrahvis sätestatakse tähtajad nii taotluse rahuldamise otsuse esitamiseks (lg 3) kui ka taotluse rahuldamata jätmise otsuse esitamiseks (lg 4) ning taotluse rahuldamata jätmise otsustes esitatav teave. Paragrahv on vajalik rakendusüksuse piisava tegevuskiiruse tagamiseks, et taotleja saaks asjakohase tagasiside tehtud otsuse kohta liigse viivituse ta.

Paragrahvis 13 sätestatakse taotluse osaline või kõrvaltingimustega rahuldamine. Taotletava toetuse summa ja projektis kavandavate tegevuste sisu saab muuta ainult taotleja nõusolekul. Siiski võib see vajalikuks osutuda, kui voo ru eelarve ei võimalda taotluse rahastamist taotletud summa ulatuses või kui projekti tulemused on võimalik saavutada säästlikumalt, sh tegevusi muutes. Samuti võib projekti hindamisel ilm neda asjaolusid, et projektis on jäänud kavandamata mõni projekti tulemuse saavutamise jaoks oluline tegevus või tegevus, mis aitab projektiga saavutatud tulemusi laiemalt kasutusse võtta, nt tulemustest teavitamine, mõju hindamine arvuliselt vms. Säte on vajalik, et rakendusüksus saaks vajadusel seada rahastamise kõrvaltingimusi, mis parandavad projekti jätkusuutlikkust ning aitavad kaasa meetme eesmärgi saavutamisele.

Paragrahvis 14 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmine ja kehtetuks tunnistamine. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise või kehtetuks tunnistamiseni võivad viia nii taotleja põhjendatud sooviavaldus kui ka rakendusüksusele ilmnenud asjaolud projekti elluviimise kohta. Säte on vajalik, et rakendusüksus saaks projektidelt, mida tähtaegselt ellu ei viida või kus osa toetusest jääb kasutamata, suunata rahalisi vahendeid teistele projektidele.

Määruse 5. peatükis sätestatakse toetuse saaja õigused ja kohustused.

Paragrahvis 15 sätestatakse toetuse saaja õigused saada rakendusüksuselt infot (lg 1) ja kohustus alustada riigihanke- või ostumenetlust kuue kuu jooksul abikõlblikkuse perioodi algusest (lg 2). Riigihanke- või ostumenetlusega alustamisele tähtaja seadmise eesmärk on vältida ülemääraseid viivitusi projekti elluviimisel, mille käigus hinnad võivad oluliselt kasvada ning taotluse rahuldamisel antud toetusest ei pruugi piisata projekti elluviimiseks.

Lõikes 3 sätestatakse toetuse saaja kohustused reoveepuhastuse energiaefektiivsuse investeeringute puhul. Säte on vajalik ehituslike tegevuste vastavuse tagamiseks ehitusseadustiku jt asjakohaste õigusaktidega, kliimamuutuse riskide arvestamiseks projekteerimisel ning toetuse abil soetatava või rajatava vara püsimise ja kasutuses hoidmise tagamiseks.

Paragrahvis 16 sätestatakse nõuded hanke korraldamiseks. Toetuse saajat kohustatakse esitama rakendusüksusele enne riigihanke või ostumenetluse algatamist riigihanke või ostumenetluse alusdokumentide kavandi (lg 1 ja 2). Pärast lepingu sõlmimist esitab toetuse saaja lepingu andmed e-toetuse keskkonnas (lg 3). Kui lepingut muudetakse, peab toetuse saaja lepingu muudatused rakendusüksusega kooskõlastama (lg 4). Rakendusüksusel on aega kavanditele ja muudatustele hinnangu andmiseks 10 päeva (lg 5). Sätted on vajalikud, et hanke- ja ostulepingutes oleks vajaduse korral võimalik põhjendatud muudatusi teha, kuid seejuures oleks rakendusüksusel võimalik õigeaegselt sekkuda, kui muudatused ei ole kooskõlas TATga või muude õigusaktidega.

Paragrahvis 17 sätestatakse nõuded toetuse kasutamise seotud aruannete kohta. Projekti lõpparuande esitab toetuse saaja e-toetuse keskkonnas (lg 1). Investeeringutoetuse puhul tuleb esitada ka järelaruanne igal projektile järgneval aastal viie aasta jooksul (lg 2). Paragrahvis on loetletud, millist teavet tuleb aruannetega esitada (lg 3). Nõuded on vajalikud projekti tulemuste ja säilitamiskohustuse täitmise kontrollimiseks.

Määruse 6. peatükis sätestatakse nõuded toetuse maksmise ja kasutamise kohta.

Paragrahvis 18 sätestatakse toetuse maksmine. Eelnõukohase määrusega võimaldatakse teha ettemaksu (lg 2). Ettemaks tehakse teenuseosutajale lepingu alusel koostatud ettemakse arve või samaväärse raamatupidamisdokumendi alusel. Ettemaks võimaldab toetuse saajal kasutada toetust sarnaselt kulude tekkimise ajalisele jaotusele. Ilma ettemaksu sätteta peaks toetuse saaja ettemaksuarvetega seotud kulu katma esmalt ise 100% ja seejärel investeeringu valmimisel saaks toetuse osa tagasi.

Lõikes 3 loetletakse dokumendid, mis toetuse saaja peab e-toetuste keskkonda üles laadima, et toetuse makset saada. Säte on vajalik, et võimaldada rakendusüksusel enne makse tegemist kontrollida kulude asjaolusid ning tagada, et toetust makstaks tegelike kulude alusel.

Paragrahvis 19 sätestatakse toetuse tagasinõudmine. Toetuse tagasinõudmise õigus tekib rakendusüksusel, kui toetuse saaja ei täida TATs ja rahastusotsuses esitatud nõudeid. Lõikes 2 on loetletud asjaolud, mille puhul toetust saab osaliselt või täielikult tagasi nõuda. Toetust saab tagasi nõuda kuni viie aasta möödumiseni projekti lõpust (lg 5). See on vajalik toetuse abil soetatud vara säilitamise ja sihipärase kasutamise kohustuse täitmise tagamiseks.

Määruse 7. peatükis sätestatakse vaidemenetlus. Paragrahvis 20 sätestatakse vaide esitamise ja menetlemise kord. Taotleja võib esitada vaide rakendusüksuse toimingute või otsuse kohta haldusmenetluse seaduses sätestatud korras, kuid enne halduskohtusse pöördumist tuleb vaide esitada rakendusüksusele. Säte on vajalik, et võimaldada korral leida kohtuväline lahendus, nt selgitada vaidlusalused asjaolud, viia puudustega taotlus või selle menetlus vastavusse TATga.

3. Eelnõu vastavus ELi õigusele

Eelnõukohase määrusega kehtestatakse reeglistik toetuste andmiseks reoveepuhastite energiatõhususe edendamiseks. Määruse kinnitamisel ja seejärel määruse kohaselt taotlusvooru avamisel tekib vee-ettevõtjatel võimalus taotleda rahalist toetust reoveepuhastite energიაauditite koostamiseks ja investeeringuteks reoveepuhastites puhastusprotsesside automatiseerimiseks, optimeerimiseks jm ümberkorraldusteks, et säästa puhastusprotsessis tarbitavat elektrienergiat. Reoveepuhastite energiatõhususe parandamine on kooskõlas ELi mitme õigusaktiga, mille eesmärk on edendada säästvat arengut ja keskkonnakaitset. Euroopa Liidu Nõukogu ja Parlament on lähiajal vastu võtnud asulareovee direktiivi ümbersõnastust, millega suunatakse liikmesriike suuremale energiaefektiivsusele reoveepuhastites ja seatakse

konkreetsed eesmärgid elektrienergia netotarbe vähendamiseks⁸. Reoveepuhasti energiatarbe auditeerimine ning energiakasutuse optimeerimine on esimesed sammud energiatõhususe edendamisel ning seega on eelnõukohane määrus direktiivimuudatusega kooskõlas.

ELi veepoliitika raamdirektiiviga (2000/60/EÜ) on kehtestatud maismaa pinnavee, üleminekuvee, rannikuvete ja põhjavee kaitse raamistik. Direktiivi eesmärk on hoida ära ja vähendada reostust, edendada säästvat veekasutust, kaitsta ja parandada veekeskkonda ning leevendada üleujutuste ja põudade mõju. Eelnõukohase määrusega antakse toetust reoveepuhasti energiatõhususe edendamiseks ainult juhul, kui toetuse kasutamisega ei suurendata suublasse suunatava heitvee reostuskoormust (TAT § 4 lg 3 p 2). Seega on eelnõukohane määrus veepoliitika raamdirektiiviga kooskõlas.

Toetust antakse vähese tähtsusega abina. Eelnõu on kooskõlas Euroopa Komisjoni määrusega (EL) 360/2012 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes⁹.

4. Määruse mõjud

Määrusega sätestatakse tingimused ja kord toetuste kasutamiseks meetme eesmärkide saavutamisele kaasa aitavate projektide elluviimisel. Elluviidavate projektide tulemusel väheneb reoveepuhastites tarbitav elektrienergia ning sellega paraneb vee-ettevõtjate võimalus pakkuda elanikkonnale taskukohaste hindadega ühiskanalisisatsiooni teenust. Reoveepuhastite energiaauditite koostamise tulemusel saavad vee-ettevõtjad reaalsel mõõtmistulemustel põhineva ülevaate reovee puhastusprotsesside energiatarbest ja energia säästmise võimalustest, see võimaldab prioriseerida ja kavandada olulise energiasäästu saavutamiseks vajalikke investeeringuid. Elektrienergia tarbimise vähenemise kaudu väheneb CO₂ heide, mistõttu panustab meede kliimaeesmärkide saavutamisse.

5. Määruse rakendamiseega seotud tegevused, vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetuseks kasutatavad summad laekuvad riigi lubatud heitkoguse ühikute müügist ja need kajastatakse riigieelarves. Määruse alusel antava toetuse maht on määratud RES 2024–2027 perioodiks kogusummas 25 miljonit eurot¹⁰. Määruse alusel avatavate taotlusvoorude mahu määrab taristuminister käskkirjaga. Määruse täitmise korraldamiseks vajalikud tegevused viiakse ellu meetme vahenditest. Määruse rakendamiseks tuleb toetusmeetme kohta avaldada infot rakendusüksuse kodulehel, luua taotlusvoor e-toetuste keskkonnas, hinnata taotlejate ja taotluste vastavust ning teha rahastamisotsuseid, vaadata üle projektide aruandeid ja maksetaotlusi ning teha toetuse väljamakseid. Toetuse andmisel taotlusvoorudes lähtutakse uusimast teadaolevast informatsioonist toetuseks kasutatavate vahendite mahu kohta.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras

---

⁸ Asulareovee puhastamise direktiivi 91/271/EMÜ ümbersõnastuse ettepanek 2022/0345(COD):

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7108-2024-INIT/en/pdf>

⁹ ELT L 114, 26.04.2012, lk 8–13

¹⁰ Riigi eelarvestrateegia 2024–2027. Tabel 83, lk 243–246.

<https://www.fin.ee/sites/default/files/documents/2024-02/State%20Budget%20Strategy%202024-2027.docx>

7. Eelnõu koostöölastamine

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu koostöölastamiseks ministeeriumidele ja arvamuse avaldamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Vee-ettevõtete Liidule, Eesti Veeinseneride Liidule ja Eesti Ehitusinseneride Liidule.